

Posudek oponenta

Název práce: Role empatie v recepci filmového díla

Autor: Lukáš Csicsely

Bakalářská práce Lukáše Csicselyho je pokusem o projasnění způsobu, jakým je ve filmové teorii druhé poloviny dvacátého století pojímán koncept empatie. Autor oprávněně podotýká, že úvahy zabývající se empatií jsou mnohdy skryty či směřovány s úvahami filmových teoretiků o identifikaci či sympatii a jako vodítko pro svůj průzkum filmových teorií si volí psychologickou práci Bély Budy. Lukáš Csicsely představuje Budovo komplexní pojetí empatie a nastiňuje její terminologické odlišení od příbuzných pojmů jako je sympatie, identifikace či projekce. Takto teoreticky vyzbrojen pak podniká exkurz do filmových teorií druhé poloviny dvacátého století. Přínosem práce je tedy terminologické projasnění pojmů, které byly ve filmové teorii používány samozřejmě nikoliv však jednotně. Ocenil bych především autorovo vyvození, že pojetí asimilace Noela Carrolla se odehrává spíše na úrovni Budova *předpokládání*, tedy vyvození divákova postoje k fiktivní postavě na základě znalosti daného kontextu, bez nutnosti vlastního zkušenostního vkladu. Při podrobnějším průzkumu Carrollových děl by se možná ukázalo, že moment vyvozování je (na úkor vlastního estetického prožitku) typický pro celou jeho estetiku. Podobné ocenění by si zasloužilo i poukázání na dominanci projekce v pojetí identifikace Laury Mulveyové, tento zajímavý pokaz však bohužel není pečlivěji argumentován.

Pokud přistoupím k výhradám, musím uvést, že práce vykazuje určité znaky spěchu. Tím si vysvětluji ponechání jihočeské univerzální koncovky -ovo (s. 11 - „...citujeme nyní Budovo definici empatie...“) v textu, či změnu křestního jména Murrayho Smithe na Mulvaye. Tento spěch je bohužel rozpoznatelný i v samotném výkladu. První kapitola je například věnována definici estetické recepce. Samotným pojmem *recepce* se však autor příliš nezabývá – je pokládán za sled aktů v čase. To je zcela nedostačující definice. Pokud by autor tento pojem podrobněji definoval nemohl by například podlehnout Budovu omezení role empatie na neverbální komunikaci a tedy implicitnímu vyloučení literatury z oblasti působení empatie.

Na stranách 19 a 20 autor tvrdí: „Worringer důsledně odmítá, že by se vcítění vztahovalo k literárnímu působení. Literární působení je vzrušení, které lze podle Worringera dosáhnout stejně slovy jako výtvarnými prostředky. Jak jsme viděli, stejné požadavky klade na objektivní podmínky empatie i Buda (neverbální komunikace). Worringer dále dodává, že literární působení lze dosáhnout pouze na látce a vcítění se vztahuje k formě.“ Tuto pasáž by bylo třeba podrobit kritické reflexi. Je třeba si především uvědomit, že Worringer zde kritizuje literární působení obrazu, nikoliv literární působení

jako takové.

Zajímavé by bylo domyslet vztah empatie a estetické recepce, který zůstal pouze u naznačení analogie mezi empatií a nastolením estetické distance (s. 17 - 18). Znamená tato analogie, že jakýkoliv akt empatie nutně ve své podstatě obsahuje estetický moment nebo lze mluvit o estetické a mimoestetické empatii? Název práce implikuje určitou roli empatie v komplexním procesu estetické recepce. Jaká by byla tato role? To jsou otázky, kterých se autor dotýká, bohužel se k nim však nevyjádřil. Mohl by tak učinit během obhajoby.

Celkově práci Lukáše Csicselyho považuji za zdařilou, **doporučuji ji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit stupněm **velmi dobře**. Pokud autor kreativně zareaguje na připomínky školitele a oponenta, přimlouval bych se hodnocení o jeden stupeň zlepšit.

České Budějovice 9. 9. 2012

Martin Kaplický